

300 Χρόνια από την ίδρυση της Πατριάδα : Η Σχολή «κόσμημα» της Δωδεκανήσου

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Η Πατριάδα του Γένους Εκκλησιαστική Σχολή, ιδρύθηκε το 1713 από τον Πάτμιο Κληρικό Μακάριο Καλογερά, Διάκονο της Ιεράς Μονής Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου (η άτυπη λειτουργία της όμως μπορεί να θεωρηθεί ότι αρχίζει από την εποχή του Οσίου Χριστοδούλου, ο οποίος φρόντισε να λειτουργήσει στη Μονή του βιβλιοθήκη για τη μόρφωση των μοναχών, φέρνοντας μαζί του από τη Μικρά Ασία τα χειρόγραφα του).

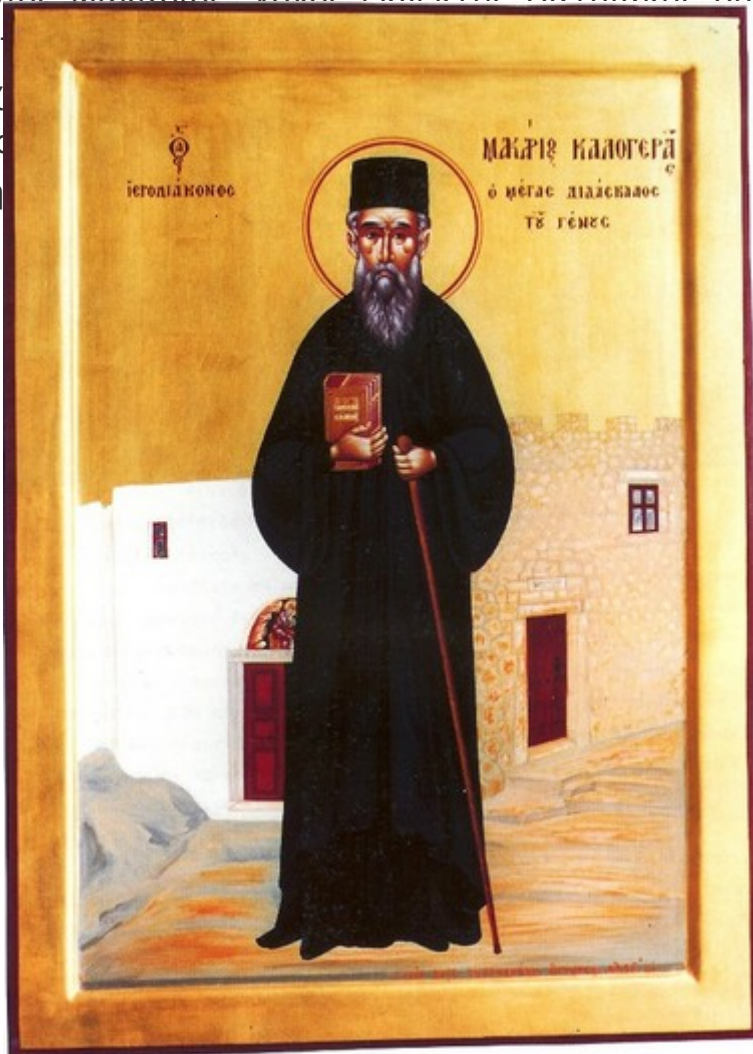
Η Σχολή στεγάστηκε αρχικά στο χώρο του Ιερού Σπηλαίου της Αποκαλύψεως, τον οποίο ενοικίασε από την Ιερά Μονή και τον διαμόρφωσε ανάλογα, κτίζοντας αίθουσες διδασκαλίας, κοιτώνες και λοιπούς χώρους, προκειμένου να στεγάσει το διδακτήριό του.

Φωτογραφία: Γεώργιος Καρακατσάνης-ratmias.blogspot.gr

Ο Άγιος Μακάριος, γόνος εκλεκτής Πατριαρχικής οικογένειας, ήταν προικισμένος με ιδιαίτερο πνευματικό στόχο. Η περιπέτεια στην Ελλάδα

έβη στην Κωνσταντινούπολη με διπλές σπουδές του στην Πόλη δεν τρύφησε ιδιαίτερα στην αρχαία μουσική, στην Εκκλησιαστική Μουσική

κλπ..

Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στη Βασιλίδα των Πόλεων, συνδέθηκε όχι μόνο με το Οικουμενικό Πατριαρχείο, αλλά και με τους μεγάλους Φαναριώτικους οίκους (Μαυροκορδάτου, Υψηλάντη, Καρυοφύλλη κλπ). Η εκτίμηση στο πρόσωπό του ήταν πολύ μεγάλη.

Διαβλέποντας τα χαρίσματά του τον πίεζαν, και μάλιστα φορτικά, να παραμείνει στην Βασιλεύουσα και να αναδειχθεί σε Μητροπολίτη. Οι τόσο δελεαστικές προτάσεις δεν τον συγκίνησαν.

Η σκέψη του ήταν στραμμένη στο μικρό του το Νησάκι, στο Μοναστήρι του. Τον έφλεγε ο πόθος να μεταλαμπαδεύσει στους νέους της εποχής του την κατά Θεόν και την κατά κόσμον παιδεία.

Προσφορότερος χώρος για τον σκοπό αυτόν δεν ήταν άλλος από το Ιερό Σπήλαιο (αλήθεια, ποιος άλλος τόπος θα μπορούσε να συνδράμει, πέρα από το έργο των διδασκάλων, στην διαπαιδαγώγηση και τη διάπλαση του χαρακτήρα των μαθητών;).

Χρόνια δύσκολα. Οι καιροί χαλεποί. Περίοδος Τουρκοκρατίας. “Όλα τα ’σκιαζε η φοβέρα και τα πλάκωνε η σκλαβιά”. Οι δυσκολίες πάμπολλες. Ακλόνητος όμως, με βαθειά πίστη στο Θεό, με αδιάλειπτη προσευχή και εργασία, ανέδειξε τη Σχολή του σε φάρο τηλαυγή, που ξεπέρασε όχι μόνο την Πάτμο και τα γύρω νησιά, αλλά έφθασε και στην Κωνσταντινούπολη, την Κύπρο, την Κύζικο, την Αλεξάνδρεια, το Σινά, τη Ρωσία κ. α., από όπου έφθαναν για σπουδές.

Τον Άγιο Μακάριο, που απεβίωσε το έτος 1737, σε ηλικία 57 ετών, διαδέχθηκε στη διεύθυνση της Σχολής ένας από τους Μαθητές του, ο Άγιος Γεράσιμος ο Βυζάντιος.

Μέχρι τις αρχές του 20ου αιώνα, φοίτησαν στη Σχολή μεγάλες προσωπικότητες της Εκκλησίας μας και του Έθνους μας. Ο Εθνομάρτυρας Πατριάρχης Γρηγόριος ο Ε΄, τέσσερις συνολικά Οικουμενικοί Πατριάρχες, Πατριάρχες Αλεξανδρείας, Ιεροσολύμων και Αντιοχείας, πλείστοι όσοι Κληρικοί, μεταξύ των οποίων και ο Εθνομάρτυρας Άγιος της Εκκλησίας μας Αρχιμ. Πλάτων Αϊβαζίδης, ο Πρωτεργάτης της Φιλικής Εταιρείας Εμμανουήλ Ξάνθος, ο Ιωάννης Θέμελης, ο Εμμανουήλ Καλός και πλειάδα Φιλικών, ο σοφός Πάτμιος Δανιήλ ο “Κεραμεύς”, ο Δημήτριος Γαλανός, ο Ινδολόγος κλπ..

Το 1906 η Σχολή μεταφέρθηκε στη Σάμο. Φαίνεται ότι κάποιος “καλοθελητής” κατήγγειλε στην “Υψηλή Πύλη” ότι ορισμένοι καθηγητές δίδασκαν στην Πατμιάδα

την Ελληνική ιστορία και μάλιστα την ιστορία της επανάστασης του 1821. Οι Τούρκοι επέβαλαν άμεσα την διακοπή της λειτουργίας της.

Τότε η Σαμιακή Πολιτεία, η Πάτμος και μάλιστα η Ιερά Μονή και ο Μικρασιατικός Σύλλογος "ΑΝΑΤΟΛΗ" συμφώνησαν για τη μεταφορά της Σχολής στη Σάμο. Δυστυχώς δεν ήταν εύκολη η επιβίωσή της. Η επικοινωνία της Τουρκοκρατούμενης Πάτμου με την ελεύθερη Σάμο παρουσίαζε φοβερές δυσκολίες. Ούτε εφόδια μπορούσαν να σταλούν στη Σχολή ούτε προσωπικό ούτε και μαθητές βέβαια. Έτσι, δεν μπόρεσε να λειτουργήσει περισσότερα από δύο ή τρία χρόνια.

Ακολούθησε η Ιταλική κατοχή στα Δωδεκάνησα. Ήταν αδύνατο να επιχειρήσει κανείς την επαναλειτουργία της Σχολής, μια που οι Ιταλοί έκλειναν και τα άλλα Σχολεία και δεν επέτρεπαν τη διδασκαλία της Ελληνικής γλώσσας.

Στο σημείο αυτό κρίναμε σκόπιμο, αλλά και απαραίτητο να παραθέσουμε ένα άρθρο, το οποίο γράφτηκε από παλιό μαθητή της Σχολής μας και δημοσιεύτηκε στον τόμο, ο οποίος εκδόθηκε το 2001 από το Σύνδεσμο των Φοιτησάντων στην Πατμιάδα Εκκλησιαστική Σχολή, με την ευκαιρία της συμπλήρωσης πενήντα χρόνων από την επαναλειτουργία της (1947- 1997). Το άρθρο αυτό, ελαφρά τροποποιημένο για τις ανάγκες της Ιστορίας, τιτλοφορείται: «ΝΟΣΤΑΛΓΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ, ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΠΑΤΜΙΑΔΟΣ» και αναφέρεται από τη μια μεριά στον πόθο και τη λαχτάρα πού είχαν τότε τα πατινιώπουλα για ανώτερη μόρφωση και φυσικά ανάλογη κοινωνική καταξίωση.

Από την άλλη τί ενέργειες προσπαθούσαν να κάνουν, ώστε να επιτύχουν τη λειτουργία κάποιων γυμνασιακών τάξεων και πώς τελικά λειτούργησε το πρώτο ημιγυμνάσιο Πάτμου (1945 - 1947), από το οποίο προήλθε και η πρώτη «μαγιά» των μαθητών για την έναρξη της λειτουργίας της Νέας Πατμιαδος.

Φωτο:patmias.blogspot.gr

Η ΠΑΤΜΙΑΔΑ ΣΗΜΕΡΑ

Αμέσως μετά την απελευθέρωση της Δωδεκανήσου από τον Ιταλικό ζυγό, η πρώτη μέριμνα των Πατέρων της Ιεράς Μονής του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου και του Πατμιακού Λαού ήταν η επαναλειτουργία της Πατμιάδας. Όντως, πριν ακόμη ολοκληρωθεί η ενσωμάτωση της Δωδεκανήσου με τη Μητέρα Ελλάδα, πραγματοποιήθηκε το όνειρο πολλών ετών.

Εξεδόθη η υπ' αριθμ. 106160/30-12-1946 Απόφαση του Υπουργείου Παιδείας (η οποία κυρώθηκε με την υπ' αριθμ. 289/8-5-1947 Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου), για την επαναλειτουργία της Σχολής. Πολύ εύστοχα, ο αείμνηστος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών Ιωάννης Καρμίρης έγραφε στο Βιβλίο του "Προσπάθειαι προς αναμόρφωσιν του Ορθοδόξου Ελληνικού Κλήρου" (Αθήναι 1949): "Αποτελεί σταθμόν εν τη μακραίωνι ιστορία της Δωδεκανήσου και ιδία της Νήσου Πάτμου η ανασύστασις της πολυφήμου Πατμιάδος Σχολής, δωρεά και αύτη της ελευθέρας Πατρίδος προς την απελευθερωθείσαν Δωδεκάνησον".

Θα πρέπει να μνημονεύσουμε εδώ την μεγάλης σημασίας συμβολή στην επαναλειτουργία της Σχολής του αειμνήστου τότε Μητροπολίτη Εδέσσης και Πέλλης και μετέπειτα Θεσσαλονίκης, κυρού Παντελεήμονα Παπαγεωργίου, ο οποίος ως Πατριαρχικός Έξαρχος Δωδεκανήσου εισηγήθηκε προς το Υπουργείο και μόχθησε πολύ για το θέμα αυτό.

Την 1η Οκτωβρίου του 1947 έγιναν πανηγυρικά τα εγκαίνια της Σχολής και ο αγιασμός για την έναρξη των μαθημάτων. Ο τότε Ηγούμενος και Πρόεδρος της

Σχολικής Εφορείας, Αρχιμανδρίτης Συμεών Ρεβίθης, έστειλε κατά την ημέρα εκείνη το ακόλουθο τηλεγράφημα προς τον Υπουργό Παιδείας: “Εν πανηγυρική λειτουργία εν τω Ιερώ Σπηλαίω της Αποκαλύψεως, κηρύξαντες σήμερον έναρξιν μαθημάτων Πατριάδος Σχολής, καθήκον ηγούμεθα, εκφράσαι υμίν επ’ ευκαιρία εγκαρδίου ευχαριστίας Μονής και λαού Πάτμου, δι’ όσα εμοχθήσατε υπέρ ανασυστάσεως Σχολής και παρακαλείσθε, όπως υμέτερον ενδιαφέρον παραμείνει αμείωτον. Καθηγούμενος Πάτμου και Πρόεδρος Εφορείας Αρχιμανδρίτης Συμεών”.

Η Σχολή κατ’ αρχάς λειτούργησε στα κτίρια της Αποκαλύψεως και κατά το πρώτο έτος φοίτησαν 49 μαθητές. Οι πρώτοι καθηγητές που δίδαξαν ήσαν οι: Μπακίρης Εμμανουήλ, Θεολόγος - Διευθυντής από την Ρόδο, Μαυρουδής Μιχαήλ, Φιλολόγος από την Πάτμο, Αρβανίτης Νικόλαος, Θεολόγος από την Ρόδο, Παντελιός Άγγελος, Θεολόγος-Μουσικός από το Κλαδαίον Πελοπίου (Αρχαίας Ολυμπίας) Ηλείας, Ξανθός Ανδρέας, Θεολόγος, από τη Σύμη και Ζούκας Δημήτριος, Μαθηματικός από τη

Λαμία.

Η πρώτη Σχολική Εφορεία της Πατριάδας (1947 -1950) συγκροτήθηκε βάσει της τότε Νομοθεσίας και είχε ως Πρόεδρο τον Ηγούμενο της Ιεράς Μονής Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου και Πατριαρχικό Έξαρχο Αρχιμανδρίτη, κυρό Συμεών Ρεβίθη, και μέλη τους αιμνήστους : Αναστάσιο Παπάζογλου, Δήμαρχο Πάτμου, Ιερομόναχο Μελέτιο Μαργιόλο, Συμεών Καραδελόγλου, Ιατρό, και Μιχαήλ Μαυρουδή, Καθηγητή Φιλολόγο, ως Γραμματέα.

Η προσέλευση των μαθητών ήταν αθρόα και επειδή η κτιριακή υποδομή ήταν ανεπαρκής, για να καλύψει όχι μόνο τη στέγαση των μαθητών (κοιτώνες), αλλά και τη φοίτηση (αίθουσες διδασκαλίας), με πρωτοβουλία της Ιεράς Μονής μετέβη στην Αμερική ο αείμνηστος τότε Προηγούμενος της Μονής, Συμεών Ρεβίθης, ο οποίος διενήργησε έρανο μεταξύ των εκεί Πατμίων, προκειμένου να ανεγερθεί νέο κτίριο.

Γι' αυτό το λόγο, επειδή η Σχολή αναγκάστηκε να χρησιμοποιήσει κοιτώνες των μαθητών για αίθουσες διδασκαλίας, εξαιτίας του αδιαχώρητου που είχε παρουσιαστεί από την προσέλευση μαθητών, υποχρεώθηκε παράλληλα να ενοικιάσει δύο αρχοντικά μεγάλα σπίτια της οικογένειας των Παυλάκηδων, το ένα στην περιοχή «Αρμύρα» και το άλλο, το γνωστό ως Dorolano για τον κοιτωνισμό ορισμένου αριθμού μαθητών. Και έτσι, κάθε βράδυ, με το φορτηγό αυτοκίνητο που διέθετε τότε η Σχολή, κατέβαιναν οι μαθητές των μεγαλύτερων τάξεων, μαζί με δύο καθηγητές, κοιμόταν εκεί και το πρωί πάλι με το ίδιο φορτηγό ανέβαιναν στη Σχολή.

Στις 22 Οκτωβρίου του 1948 ο Βασιλεύς Παύλος ο Β΄ εθεμελίωσε τα νέα κτίρια της Πατριάδας στον περίβολο του Ι. Σπηλαίου της Αποκαλύψεως.

Δυστυχώς η αποπεράτωσή τους δεν επιτεύχθηκε λόγω ελλείψεως χρημάτων. Τα σχέδια υπάρχουν και μάλιστα αναθεωρημένα και εγκεκριμένα από την Αρχαιολογική Υπηρεσία, αλλά δεν υπάρχουν χρήματα (αλήθεια δεν θα μπορούσε κάποιος ευεργέτης να συμβάλει στην αποπεράτωση ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος με αιωνόβια ιστορία και προσφορά στην Εκκλησία και στο Έθνος μας).

Πολυάριθμοι μαθητές φοίτησαν, ιδιαίτερα κατά τις πρώτες δεκαετίες επαναλειτουργίας της Σχολής. Εδώ αξίζει να σημειώσουμε ότι οι πρώτοι μαθητές απεφοίτησαν κατά το σχολικό έτος 1951-1952 και ήταν οι εξής: 1) Γεώργας Δημήτριος, 2) Ιερέυς Δήμητσας Παναγιώτης, 3) Διαμαντόπουλος Γεώργιος, 4) Λοΐζος Νικόλαος, 5) Μπράβος Παναγιώτης, 6) Μπουρνής Γερμανός, 7) Μελεούνης Χαράλαμπος, 8) Μουζακιώτης Μάριος, 9) Νάκος Πέτρος, 10) Παπανικολάου Νικόλαος, 11) Στυλιανόπουλος Παναγιώτης, 12) Τσουράπης Βύρων, 13) Χαλέπης Τιμόθεος και 14) Χαραλάμπος Αθανάσιος.

Στο τέλος κάθε σχολικού έτους γινόταν επίσημη τελετή απονομής των πτυχίων στους τελειοφοίτους από τον εκάστοτε Καθηγούμενο και Πατριαρχικό Έξαρχο της Πάτμου, ως Προέδρου της Σχολικής Εφορείας, και παρισταμένων όλων των τοπικών Αρχών.

Πάμπολλοι είναι οι μαθητές εκείνοι, που διακονούν σήμερα και στον Ελλαδικό χώρο, αλλά και στο Εξωτερικό την Εκκλησία και την κοινωνία. Αφρικανοί, Σύριοι, Αιθίοπες και άλλοι που γαλουχήθηκαν στα έδρανα της Πατριάδας με τα νάματα της Ορθοδοξίας μας και της Ελληνικής μας παιδείας, με αποτελέσματα να μεταλαμπαδεύουν στις Πατρίδες τους τη δική μας την Πίστη, τον δικό μας Πολιτισμό, τη δική μας Παιδεία, την Ελλάδα ολόκληρη.

Σήμερα βέβαια ο αριθμός των μαθητών έχει μειωθεί. Λειτουργούν πολλά Εκκλησιαστικά Σχολεία, με αποτέλεσμα τα παιδιά να φοιτούν σε αυτά που είναι πλησιέστερα στην περιοχή τους. Σε κάθε γωνιά της Πατριάδας μας λειτουργούν Γυμνάσια και Λύκεια. Παλαιότερα η Πατριάδα κάλυπτε αυτό το τεράστιο κενό, ιδιαίτερα σε μικρά Νησιά και μικρά χωριά. Οι πολύτεκνες οικογένειες, που τροφοδοτούσαν τη Σχολή μας, μειώθηκαν ανησυχητικά. Παρόλα αυτά, η Σχολή λειτουργεί και θα λειτουργεί κάτω από τη Σκέπη του Μοναστηριού μας και έχοντας σαν στήριγμά της τον Ιερό Βράχο του Σπηλαίου της Αποκαλύψεως. Εξάλλου, ας μην μας διαφεύγει το γεγονός ότι στο χώρο αυτό μαθήτευσαν Άγιοι της Εκκλησίας μας, Επίσκοποι, Πρεσβύτεροι, Διάκονοι, Μοναχοί και λαϊκοί, οι οποίοι δέονται αδιαλείπτως “υπέρ της Σχολής, των Καθηγητών, των Μαθητών και των εργαζομένων εν αυτή”.

Είναι μεγάλο το ποσοστό από τους φοιτήσαντες και αποφοιτήσαντες, που διακονούν την Εκκλησία μας. Περίπου 75%, με στοιχεία από επίσημη μελέτη και έρευνα. Πολλούς Αρχιερείς αριθμεί η Σχολή μας στην νεώτερη ιστορία της.

Η Σχολή υπάγεται στη Γενική Διεύθυνση Εκκλησιαστικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και λειτουργεί ως τριτάξιο Εκκλησιαστικό Γυμνάσιο και ως τριτάξιο Γενικό Εκκλησιαστικό Λύκειο. Οι μαθητές του Λυκείου ακολουθούν μόνο τη Θεωρητική κατεύθυνση και μπορούν να επιλέξουν όποια Σχολή επιθυμούν.

Οι μαθητές προέρχονται από πολλά μέρη της Ελλάδος, αλλά και του Εξωτερικού και είναι οικοτρόφοι. Διαμένουν και σιτίζονται εντελώς δωρεάν και διδάσκονται όλα τα μαθήματα της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με αυξημένες τις ώρες διδασκαλίας των Θεολογικών μαθημάτων. Διδάσκονται την Βυζαντινή Μουσική και έχουν συγκροτήσει μια θαυμάσια χορωδία, η οποία κάθε Κυριακή και Εορτή ψάλλει στο Ιερό Σπήλαιο της Αποκαλύψεως. Σμιλεύουν το Ορθόδοξο φρόνημά τους και διαμορφώνουν το χαρακτήρα τους κάτω από το θόλο του Θεολάξευτου Σπηλαίου και αποκτούν γνώσεις και εμπειρίες συμμετέχοντας στις καθημερινές Ιερές Ακολουθίες στο Παρεκκλήσι της Σχολής.

Με την οικοτροφειακή ζωή αναπτύσσουν μεταξύ τους στενούς δεσμούς φιλίας και κοινωνικότητα, που δεν είναι εύκολο να συναντήσει κανείς σε άλλη κοινωνική ομάδα.

Τηρώντας το καθημερινό πρόγραμμα του Σχολείου και του Οικοτροφείου ασκούνται στην πειθαρχία και στην οργάνωση της προσωπικής τους ζωής. Αθλούνται συστηματικά στους χώρους της Σχολής και στον ιδιόκτητο χώρο άθλησης (γήπεδο) που βρίσκεται στη Σκάλα της Πάτμου. Συμμετέχουν ενεργά στις εκδηλώσεις της Σχολής και σε διάφορες άλλες εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται κατά καιρούς στο Νησί (παρελάσεις στις Εθνικές επετείους, Μουσικές εκδηλώσεις,

διαλέξεις, θεατρικές παραστάσεις, δενδροφυτεύσεις, αιμοδοσία κλπ.). Επίσης έχουν την ευκαιρία να παρακολουθούν, προαιρετικά, μαθήματα Αγιογραφίας και διάφορα άλλα σεμινάρια.

Η Σχολή διαθέτει ανάλογες αίθουσες διδασκαλίας: αίθουσα Μουσικής με πιάνο και Εκκλησιαστικό όργανο, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, αίθουσα Πληροφορικής και σύγχρονη Βιβλιοθήκη που περιέχει δέκα χιλιάδες περίπου βιβλία, με μηχανοργάνωση, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, για τη χρήση τους από τους μελετητές, εποπτικά μέσα διδασκαλίας και κάθε σχετικό για την προσφορότερη παροχή των μορφωτικών αγαθών.

Η Σχολή για την ανεκτίμητη προσφορά της στην Εκκλησία και στο Έθνος, έχει τιμηθεί επανειλημμένως από το Οικουμενικό Πατριαρχείο (χρυσούς Σταυρός το έτος 1988 και 1995), από την Ακαδημία Αθηνών (“χρυσούν μετάλλιον”), από την UNESCO (ειδικό τιμητικό μετάλλιο).

Μάλιστα η UNESCO, όταν το έτος 1999, ενέταξε την Πάτμο στα μνημεία Παγκοσμίου Κληρονομιάς, μεταξύ των άλλων κριτηρίων, έλαβε υπόψη της το γεγονός ότι η Σχολή λειτουργεί επί τόσα χρόνια και ότι η προσφορά της κρίνεται ανεκτίμητη.

Η λειτουργία της Σχολής, παρά τις αντιξοότητες που συνάντησε και εξακολουθεί να αντιμετωπίζει, υπήρξε καρποφόρος. Δεν θα μπορούσε φυσικά να είναι τα πράγματα διαφορετικά, δεδομένου ότι πάντοτε είναι ζωντανή η παρουσία και η περιφρούρησή της από τους Προστάτες και Εφόρους Αγίους του Νησιού μας Ιωάννη το Θεολόγο, Όσιο Χριστόδουλο, Μακάριο Καλογερά, Γεράσιμο τον Βυζάντιο και τους Εθνομάρτυρες Γρηγόριο τον Ε΄ (Γεώργιος Αγγελόπουλος, από τη Δημητσάνα), Δωρόθεο (Πρώιο, από τη Χίο), και Πλάτωνα (Αϊβαζίδη, από την Πάτμο).

Το παραπάνω κείμενο προέρχεται από την επίσημη [ιστοσελίδα](#) της Πατμιάδος του Γένους Σχολής

Πηγές: dogma.gr-patmias.gr